

+387 33 237 240; Bravadžiluk bb, 71000 Sarajevo

B&H +387 33 236 899;

+387 33 237 240

e-mail: adl@bih.net.ba /www.fld.ba

Braniteljica LGBT prava (SOC)

Fondacija lokalne demokratije razgovarala je sa predstavnicom organizacije Sarajevski otvoreni centar (SOC) koji godinama mijenjaju društvo kroz aktivizam koji žive.

Šta za njih znači biti Braniteljica ljudskih prava i sa koliko se kroz posao koji rade susreću sa diskriminacijom i osjećajem nesigurnosti na radu, a možda i van njega, ispričati će nam Vladana Vasić

Fondacija lokalne demokratije sprovela je **analizu „Mreža sigurnosti za braniteljice ljudskih prava i aktivistice protiv rodno zasnovanog nasilja u Bosni i Hercegovini – pet studija slučaja“** u kojoj je kroz lične priče novinarka LGBT zajednice, koordinatorica Sigurne kuće, policajke i predstavnicama žena žrtva rata objasnila koji su to problemi s kojim se svakodnevno susreću.

Analiza pružiti informacije o zabilježenim incidentima tokom posljednjih 10 godina, analizira kontekst, uslove i sistem rada Braniteljica ljudskih prava u BiH, analizira sistem zaštite u BiH i zemljama Evropske unije. Analiza nudi generalne preporuke djelovanje za unapređenje zaštite Braniteljica ljudskih prava.

Ovaj dokument je realiziran u sklopu projekta “Ostati sigurne – Mreža sigurnosti za braniteljice ljudskih prava i aktivistice protiv rodno zasnovanog nasilja u Bosni i Hercegovini” kojeg implementira Fondacija lokalne demokratije u partnerstvu sa Udruženjem “Mreža žena policajaca” BiH. Projekat je finansijski podržala Kraljevina Nizozemska kroz MATRA program.

1. Predstavite nam se.

Vladana Vasić, pravnica i rukovoditeljica zagovaranja u Sarajevskom otvorenom centru (SOC)

2. Koliko je do sada dokumentovano slučajeva online napada na LGBT osobe (govora mržnje, diskriminacije, koji se odnosi uglavnom na pisanja po društvenim mrežama i portalima?)

Vladana V: Do sada smo dokumentovali 43 ovakva slučaja u 2018. godini, koji su se odnosili na direktno online prijecenje LGBTI zajednici, ali i pojedinačnim LGBTI osobama i/ili aktivistima/kinjama u BiH.

3. Koliko se članovi vaše najbliže porodice susreću sa problemima diskriminacije i govora mržnje zbog posla koji obavljate ili činjenice da ste LGBT osoba?

Vladana V: Članovi moje konkretne porodice do sada nisu imali problema s diskriminacijom i govorom mržnje zbog činjenice da sa LGBTI osoba koja je aktivistkinja i javno govori o svojoj biseksualnosti. S obzirom da radim na pravnom savjetovanju u Sarajevskom otvorenom centru međutim mogu da potvrdim da su članovi uže porodice LGBTI osoba u BiH itekako izloženim ovim vrstama kršenja ljudskih prava. Dakako mnogo manje nego same LGBTI osobe, ali se svejedno društvena netolerancija izražava i prema njima.

4. Kakvi su odnosi između roditelja i djece?

Vladana V: U protekle tri godine Sarajevski otvoreni centar nažalost zabilježio je porast porodičnog nasilja prema LGBTI osoba, u kojima su primarni počinitelji ovog nasilja roditelji, te braća i sestre, koji uživaju podršku šire porodice. S druge strane u našem radu s LGBTI osoba i pružanju psiho-socijalne podrške uviđamo da se povećavam i broj roditelja koji podržavaju i prihvataju svoju LGBTI djecu. Jasno je da se sve više LGBTI osoba u bh. društvu autuje, te da njihova otvorenost po pitanju vlastite seksualne orijentacije, rodnog identiteta i/ili spolnih karakteristika dovodi i do negativnih ili pozitivnih reakcija porodice i okoline koje se sve više primjećuju.

5. Internet buling i prijetnje sa kojim se susrećete?

Vladana V: Lično ja, ali i moje kolegice i kolege iz SOCa, koje javno govore o svom identitetu, te se zalažu za ljudska prava LGBTI osoba izložene su konstantnim

online prijetnjama, zastrašivanju i bulingu na različite načine. Gotovo svakodnevno dobijamo prijeteće komentare, poruke, e-maile koji variraju od uopštenih prijetnji LGBTI zajednici u BiH, do vrlo konkretnih prijetnji nasiljem, silovanjem i ubistvom članicama/ovima tima ili čak konkretnim osobama putem njihovih ličnih mailova i profila.

6. Ne postoji zakonski okvir koji štiti od online prijetnji, kao ni mogućnosti provođenja. Kakav je vaš stav po tom pitanju, da li se ovo može kvalifikovati kao direktna prijetnja na život?

Vladana V: SOC insistira na prijavljivanju svih ovih prijetnji policiji, konkretno MUP-u KS i Federalnom MUP-u, da bi se potakla ova tijela na djelovanje. Iako zakon (osim u RS-u) ne prepoznaje online prijetnje LGBTI osobama, kao krivično djelo izazivanja i poticanja na mržnju, ipak se one mogu tumačiti kao krivično djelo ugrožavanja sigurnosti u kojem je internet samo medij izvršenja krivičnog djela. U tom smislu smatramo da se policija i tužilaštvo moraju educirati radu na krivičnim djelima počinjenim kroz internet, te da posmatraju ova krivična djela ne kao elektronski kriminal (koji ima druga obilježja), već kao redovna krivična djela počinjena putem interneta. Neshvatljivo je da u 21. stoljeću policija odbija procesuirati krivična djela jer «ne znaju» kako funkcionišu društvene mreže.

7. Policijska uprava je redovno prisutna na svim vašim okupljanjima, kakvo je vaše iskustvo u radu sa njima?

Vladana V: Naša iskustva u radu s policijom, ali i tužilaštvima, su svakako dvojaka, u pojedinim slučajevima primijetimo napredak, dok se u drugima ne vidi promjena. Edukacije s policijom i tužiteljima/icama radimo od 2015. godine, te se nadamo da ćemo u narednom periodu nakon imenovanja kontakt osobe za ljudska prava LGBTI osoba u Kantonalnom tužiteljstvu Kantona Sarajevo, vidjeti pomak u ovom smislu.

8. Kako bi ste okarakterisali BiH društvo u pristupu prema LGBT osobama?

Vladana V: Društvo u BiH još uvijek je veoma zatvoreno i isključuje LGBTI građane i građanke. U BiH prema istraživanju koje je NDI radio 2015. godine; 44% osoba bi liječilo svoje dijete ukoliko ono bude lezbejka, gej muškarac, biseksualna, transrodna ili interpolna osoba; 33% bi prestalo komunicirati, a 30% pokušalo izliječiti svoju kolegicu/gu ili komšinicu/ju različite seksualne orijentacije, rodnog identiteta i/ili spolnih karakteristika. Interspolne osobe podvrgavaju se odmah po rođenju medicinskim procedurama «normalizacije» spola koje su bolne,

ponavljaju se tokom života osobe, ostavljaju teške psihičke posljedice, a uglavnom nisu neophodne za zdravlje i funkcionisanje same osobe. S tim u vezi neophodno je raditi na senzibilizaciji i podizanju svijesti o ljudskim pravima LGBTI osoba i životu LGBTI građana i građanki u BiH.

9. Šta za vas znači biti braniteljica ljudskih prava?

Vladana V: Za mene biti braniteljica ljudskih prava znači zalagati se za unapređenje ljudskih prava kako društvenih grupa kojima pripadam i s kojima se identifikujem (LGBTI osobe, žene), tako i rada na unapređenju ljudskih prava svih društvenih grupa u BiH, te rada na ispravljanju nepravde i praksi/zakonodavstava/politika koje doprinose kršenjima ljudskih prava.

10. Koliko su mehanizmi zaštite adekvatni u BiH?

Vladana V: Ako govorimo o čisto teorijskom institucionalnom okviru, BiH ima institucije (velik broj njih) koje bi mogle adekvatno štiti ljudska prava, međutim ono što je problematično, nažalost, jeste njihov rad u praksi i provođenje njihovih odluka. Tako da ocjenjujući samo njihov rad u praksi, mehanizmi zaštite u BiH nažalost nisu adekvatni da zaštite ljudska prava, neophodno je mnogo više edukacije osoblja ovih institucija, te rada na unapređenju postojećih praksi i procedura po kojima one rade.

11. Na koji način možemo uticati na senzibilizaciju javnosti?

Vladana V: Na senzibilizaciju javnosti svakako se može utjecati putem medija, kao aktivisti/kinje definitivno javnim nastupima i razgovorom o ljudskim pravima LGBTI osoba, ali i davanjem glasa LGBTI osobama iz BiH. Sami mediji mogu utjecati prenošenjem vijesti iz BiH koji upravo ukazuju na položaj LGBTI osoba u BiH. A institucije javnom podrškom i jednakim postupanjem prema LGBTI osobama kao i ostalim društvenim grupama u BiH.

12. Primjeri pozitivne prakse?

Vladana V: Kao primjer pozitivne prakse svakako bih izdvojila izvještavanje medija koje se u proteklih 10 godina promijenilo od huškačkog do negativnog, pa čak i afirmativnog izvještavanja o temama od značaja za ljudska prava LGBTI osoba. Takođe vrlo je bitno što su mediji u BiH pojačali izvještavanje o bh. temama, umjesto prenošenja vijesti iz svijeta, što dovodi do razbijanja uvjerenja da LGBTI osobe ne postoje u bh. društvu.

Također vrlo pozitivne su i tendencije bh. institucija da naprave korak naprijed i proaktivno rade na zaštiti ljudskih prava LGBTI osoba, kako kroz izradu Akcionog plana za ravnopravnost LGBTI osoba u BiH koji je dobio pozitivno mišljenje Vlade FBiH, te se čeka daljnja procedura. Te odluka Vlade Federacije BiH da imenuje radnu grupu koja će raditi na izradi propisa koji za cilj imaju regulisanje zajednica života parova istog spola u FBiH. Naravno da svi ovi procesi dugo traju i da ćemo za njihove konkretne rezultate morati još zagovarati, ali je pohvalno da se ovakve inicijative prihvataju i da se o njima počnje razgovarati u institucijama, ali i u bh. društvu.

Razgovarala:

Mirna Omerčaušević, Fondacija lokalne demokratije